

dem in leges iurare oporteret, tum vt ab eorū iudicijs appellandi ius non esset, sed vt eorum decreta rata & fixa essent, postremò quicquid potestatis, imperij, auctoritatis, penes publicum Concilium & Statuum Parliamentum (cuius scilicet & nomen & auctoritatem obtinet) fuisse diximus, id totum in Senatum illū translatum fuerit.

At hodie quando solus Rex pro suo iudicio cum Secreto ac Priuato suo consilio quiduis decernit, prorsus in ordinarium iuridicum consilium conuersum est, non amplius circa Remp. Regniq; negotia occupatur, fixamq; suam sedem Parisijs habet.

Quod quidem latissimè patet, & amplissimam præ cæteris ordinarijs curijs seu Parliamentis (quæ septem omninò per Galliam nunc sunt) iurisdictionem habet. Cognoscunt autem singula de causis & criminalibus omnibus, & quod à singulis definitum fuerit ei standum est. Illud Parisiense præ cæteris habet, quod in id aliquādo ipsi reges venire olim solent, quoties aliquid magni decernere vellent, quod vel bellum vel pacem concerneret. Hodie adhuc pactiones Regum, & quicquid omninò ad Regni constitutionem pertinet in eo recitatur, & scriptis publicis, quorum ipsi custodiam habent, inferatur.

Sic quæ ab omni antiquitate & primordio Regni Francogallia ad publicos ordinum conuentus referebantur, & post ijs abolitis ad Senatum seu Parliamentum Parisiense, ea hodie ad solum Regem, & quos ille in consilium adhibere vult, translata sunt. Verum vt pergamus vterius:

Est aliud in hoc Regno constitutum Consilium quod Magnum vocatur, quod ex veris Principibus ac præcipuis aulæ & Regni consistit, quod tempore Caroli septimi & octauo, non nisi circa negotia Status Regni, ac ipsius Reip. incolumitatem occupari solebat, sed & hoc ipsum adeo multitudine causarū ac litium successu temporis obrutum fuit, vt Carolus VIII. Ordinarium ex eo consilium, 17. consiliarium fecerit. Quos deinde Ludouicus duodecimus ad viginti adauxit, addita Cancellario Consilij Præsede, adeo vt sub Francisco & ipsa Cancellarij dignitas in præsidatum erecta fuerit, atq; deinceps solum vacarent cognitioni causarum extraordinariorum à priuato consilio ijs commissarum & fere ordinariè appellationibus Præfæcti hospitalis, vt vocant.

Præter ordinaria iam dicta septem iuridica Parlamenta, vt familiari vtamur vocabulo, & Magnum consilium, habet Rex priuatim adhuc Consilium, quod perpetuum & ordinarium est, Regemq; fere comitatur, & circa negotia Regni præcipuè occupari solet, quanquam & id hodie in Ordinarium quasi Consiliū conuersum sit, quando scilicet causis ciuicatum & Parliamentorum ferè vacat, & plerumq; etiam aliorum priuatorum non ita magni momenti causis, adeo vt hi viri spectabiles & illustres alijs occupati negotiorū publicorum & Statum Regni concernentium, cognitionem & curam propemodum omnem amiserint, totaq; Regni administratio & cura Regis arbitrio & paucorum decretorum electorum iudicio commissa esse hodie videatur, quod *Secretum Consilium* nuncupatur, in quo cunctæ fiunt deliberationes summam rerum concernentes, & super quibus deliberatum à Priuato & Finantiarum consilio fuit, si eiusmodi modò negotia fuerint, quæ Regis peculiarem cognitionē requirant. In hoc cuncta beneficia, literæ, & mandata Regia signantur, aliorum Principum, Legatorum, Præfulum, & Capitaneorum literæ referantur, eorumque responsa concipiuntur, & Secretarijs Statuum committuntur.

Est ergo & aliud Consilium quod vulgò Finantiarum vocant, quod vniuersi Regij ac Regni thesauri curam agit, cui adiuncti quoq; sunt Intendentes, vt vocant, Secretarij Finantiarum, item Quæstores ærarij.

IN VSVM TABVLARVM ADMONTIO.

QVVM ad cœlestem rationem vniuersam geographiam reducere fuerit institutū, vt iusta locorum symmetria, qualis in spherica terræ figurā existit, etiam in plano quàm proximè seruetur, debita graduum longitudinis ad meridiani siue latitudinis gradus proportio constituenda fuit. Cum ergo paucos latitudinis gradus contineret proposita tabula, ad medium fere parallelum tabulæ eam proportionem redegit, sic vt quæ illius paralleli ratio est ad meridianum, ea etiam esset graduum longitudinis in eodem parallelo ad gradus meridiani siue latitudinis proportio. Actum meridiani omnes inter se paralleli existunt. Cum verò plures erant latitudinis gradus, quia multa ibi in summo imoq; parallelis fit proportionis ad meridianum differentia, ne nimium a vero recederet, locorum symmetria, duos delegi parallelos æqualiter fere à medio & extremis distantes, ad quorum rationes, meridianos graduum longitudinis designatores constitui, qui tum non paralleli fiunt, sed pro sumptorum parallelorum inter se distantiâ maiore vel minore, plus minusue ad se mutuo & ad medium tabulæ meridianum inclinantur. Quo autem modo ea meridianorū designatio sit inuenienda, in geographico Ptolemei opere ostendi.

Gradus porrò latitudinis ac longitudinis in lateribus tabularum designatos inuenies, & quidem pro maxima parte latitudinis in vtroq; tabulæ latere, longitudinis verò in summo atq; imo, quando videlicet vsita to geographis more septentrionem in superiore parte collocare licet. Quod si regio describenda magis inter meridiem & Boream extendatur, quàm inter Orientem & Occidentem, tum fere Occidentem sursum locauimus. Vtut fiat, Orientale Occidentaleq; latus semper tibi latitudinis, reliqua duo longitudinis gradus representabūt. Suntq; singuli gradus in 60. partes, quas minuta vocant diuisi, aliquādo in singula, cum magnitudo id patitur, aliàs in bina, quina, aut etiam dena.

Hoc fundamento posito optimas quasq; descriptiones in delineandis regionibus sequutus sum, qua in re non parum subsidij mihi attulit insignis Chorometer & solertissimus Regis Hispan. Geographus Christianus Sgrothenius, qui multas regiones perlustrauit, & præ cæteris amplius exactiusq; descripsit. Tum eiusdem quoq; Maiestatis Geographus diligentissimus Abrahamus Ortelius, ipse candor & humanitas, qui

DE POLITICO STATV

quid vsquam tabularum nactus fuit, mihi communicauit liberaliter, tametsi in eodem mecum esset instituto. Qui præterea aliquid attulerunt auxiliij, eos suis locis cõmemorabo, quo iustum sui beneficij encomium apud studiosos consequantur, nec ego ingratus reperiar. Omnia autem quæ ab alijs oblata simulque quæ ipse conquirere potui diligentissimè inter se contuli, quo quàm fieri posset emendatissimas descriptiones exhiberem. Vnum tamen interim, quod maximè in votis erat mihi defuit, nimirum Principatum, & nobilium locorum exactior enumeratio ac designatio, quæ in æditijs tabulis quàm maximè desiderantur. Proinde huic defectui nostro veniam dabis lector, & ad celebrandum nobilitatis ordinem politicum suppetias ferre dignaberis, loca huiusmodi situmq; ac nomina, qualitatemque eorum indicando, tuo id nomini deus erit.

Orbiculi exigui locorum quorumlibet verum situm indicant, atq; hinc eorum distantia sumenda est. Caterum his subinde signa adhærent quibus internoscantur loca. Simples pagi solis orbiculis, vbi ornatui locus deest contenti sunt, castra quoties nota occurrunt extante vnco notamus hoc modo σ , cœnobicia cruce sic, δ oppida turres vt minimum duas habent, pagi nobiles vnã. Hæc obseruauimus quatenus nobis fuerunt nota. Facilia porrò factu signa ad has distinctiones sumpsimus, quo quilibet omnia faciliè supplerere queat.

Si quis lōgitudinem ac latitudinem loci alicuius explorare velit, vbi meridiani paralleli sunt id efficiet distantiam eius à latere tabulæ circino sumendo, circinumq; sic expansum ad aliud latus applicando. Si distantiam ab Orientali latere sumpsiisti, circinus ex eodem latere in Septentrionali latere gradum & minutum longitudinis ostendet. Sin à Boreo latere distantiam habes, ex eodem in Orientali latere latitudinem designabit. Cum verò meridiani non fuerint paralleli eodem quidem modo loci latitudo reperietur, at in vniuersalibus tabulis vbi paralleli sunt circulares, distātia loci à proximo parallelo sumpta idem in latere Orientali ostendet. Longitudo autem quærenda erit filo aut regula loco superimposita versaq;, donec in Boreo australiq; latere idem vtrinq; eiusdem gradus minutum designetur, quodcunq; tum illud erit, loci assumpti longitudo existet.

Miliaria in diuersis regionibus multum subinde differunt, si ergo lubeat ea ad inuicem comparare, eadem circino ad gradus meridiani refer, & quot in vno gradu comprehendantur reuoluto circino explora, videbis quot vnus, quot item alterius regionis miliaria gradum vnum emeriantur. Sic Germanica cõmunia miliaria (quæ 15. sunt in vno gradu) quadrupla inuenies Italicis cõmunibus, & subdupla ferè quibusdam Sueuicis ac VVestfalicis.

Nonnunquam occurret simplex linea orbulo annexa, sic ρ σ σ , ea nomen ad locum pertinens indicat, ideò addita, ne in locorum pressura, quod cuique nomen debeat ambiguum fiat.

INDEX TABVLARVM GALLIÆ.

a. Gallia vniuersalis.	o. Zurichgovv.
b. Britannia & Normandia.	p. VVissispurgergovv.
c. Aquitania.	q. Argavv.
d. Francia, Picardia & Campania.	r. Belgij vniuersalis.
e. Bouloigne.	f. Flandria.
f. Aniou.	t. Brabantia.
g. Berry.	v. Hollandia.
h. Poictou.	x. Zelandia.
i. Lotharingæ pars septentrionalis.	y. Geldria.
k. Lotharingæ pars meridionalis.	z. Artesia.
l. Burgundia Ducatus.	&. Hannonia & Namurcum.
m. Burgundia Comitatus.	&. Lutzenburg & Tricr.
n. Heluctiæ tabula generalis.	

*Nihil in hoc opere Geographico, quod pias aures offendere queat inueni.
Quocirca, vt in lucem prodeat, consulo.*

*Quod attestor ego Iacobus Coemans ab Horst, Sacra Theologia doctor, ac
Ecclesia cathedralis S. Bauonis Gandauens. Scholasticus.*

r-
n
a
s
o
r-
as
e

r.
a-
ia
o-
p-

er
i-
u-
m
in
re
in
ci

a-
a,
r-
m

i-

